

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

-----oOo-----

CHU KHÁNH LÂN

**TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ
QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA CÁC NGÂN HÀNG
THƯƠNG MẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI, 2016

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

-----oOo-----

CHU KHÁNH LÂN

**TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ
QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA CÁC NGÂN HÀNG
THƯƠNG MẠI VIỆT NAM**

CHUYÊN NGÀNH: TÀI CHÍNH - NGÂN HÀNG

MÃ SỐ: 62340201

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

**NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: 1. PGS.TS. TÔ NGỌC HÙNG
2. PGS.TS. ĐÀO VĂN HÙNG**

HÀ NỘI, 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu đã nêu trong luận án có nguồn gốc rõ ràng và kết quả của luận án là trung thực.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về lời cam đoan trên.

Người cam đoan

NCS. Chu Khánh Lân

MỤC LỤC

MỤC LỤC.....	i
DANH MỤC CHỮ CÁI VIẾT TẮT.....	iii
DANH MỤC BẢNG.....	iv
DANH MỤC HÌNH VẼ.....	v
LỜI MỞ ĐẦU.....	1
CHƯƠNG 1 : CƠ SỞ LUẬN VỀ TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	12
1.1. TỔNG QUAN VỀ CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ.....	12
1.1.1. Khái niệm chính sách tiền tệ.....	12
1.1.2. Mục tiêu của chính sách tiền tệ.....	13
1.1.3. Công cụ của chính sách tiền tệ.....	17
1.1.4. Truyền tải chính sách tiền tệ.....	18
1.2. NỘI DUNG CƠ BẢN VỀ TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	27
1.2.1. Cơ sở hình thành kênh tín dụng.....	27
1.2.2. Truyền tải chính sách tiền tệ qua kênh tín dụng của ngân hàng thương mại.....	31
1.2.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến truyền tải chính sách tiền tệ qua kênh tín dụng của ngân hàng thương mại.....	37
1.3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU ĐỊNH LƯỢNG TRONG CÁC NGHIÊN CỨU VỀ TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG.....	44
1.3.1. Kênh khả năng cấp tín dụng của ngân hàng.....	44
1.3.2. Kênh bảng cân đối tài sản của người đi vay.....	47
1.3.3. Kênh tín dụng ngân hàng.....	50
CHƯƠNG 2 : THỰC TRẠNG TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM	55
2.1. BỐI CẢNH KINH TẾ VĨ MÔ VÀ ĐIỀU HÀNH CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ CỦA NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM.....	55
2.1.1. Bối cảnh kinh tế vĩ mô Việt Nam và những vấn đề đặt ra đối với điều hành chính sách tiền tệ.....	55
2.1.2. Thực trạng điều hành chính sách tiền tệ của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam.....	64
2.1.3. Truyền tải chính sách tiền tệ tại Việt Nam qua nghiên cứu định lượng....	84
2.2. THỰC TRẠNG TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM.....	89
2.2.1. Tổng quan về hệ thống ngân hàng thương mại Việt Nam.....	89
2.2.2. Thực trạng truyền tải chính sách tiền tệ qua kênh tín dụng của các ngân	

hàng thương mại Việt Nam	104
2.3. NGHIÊN CỨU ĐỊNH LƯỢNG VỀ TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG TẠI VIỆT NAM.....	135
2.3.1. Xây dựng mô hình.....	135
2.3.2. Kết quả mô hình.....	139
CHƯƠNG 3 : GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG KHẢ NĂNG TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM.....	145
3.1. ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP ĐIỀU HÀNH CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ VÀ HOẠT ĐỘNG NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI TRONG THỜI GIAN TỚI.....	145
3.1.1. Định hướng điều hành chính sách tiền tệ và hoạt động ngân hàng	145
3.1.2. Giải pháp điều hành chính sách tiền tệ và hoạt động ngân hàng thương mại	146
3.2. GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG KHẢ NĂNG TRUYỀN TẢI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ QUA KÊNH TÍN DỤNG CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM.....	148
3.2.1. Nhóm giải pháp đối với Ngân hàng Nhà nước.....	150
3.2.2. Nhóm giải pháp đối với các ngân hàng thương mại.....	171
3.2.3. Nhóm giải pháp đối với khách hàng vay vốn ngân hàng thương mại	179
3.3. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ	184
3.3.1. Nâng cao tính độc lập của Ngân hàng Nhà nước.....	184
3.3.2. Kiên định điều hành chính sách tiền tệ theo hướng kiểm soát lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô gắn với ổn định tài chính	185
3.3.3. Thiết lập cơ chế phối hợp giữa chính sách tiền tệ và chính sách giám sát an toàn vĩ mô và vi mô nhằm tối ưu hóa tác động của điều hành chính sách tiền tệ qua kênh tín dụng	185
3.3.4. Phát triển thị trường trái phiếu Chính phủ và trái phiếu doanh nghiệp thành kênh cấp vốn hiệu quả cho nền kinh tế	187
KẾT LUẬN	192
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	194
PHỤ LỤC.....	203
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	221

DANH MỤC CHỮ CÁI VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Tên đầy đủ bằng tiếng Việt	Tên đầy đủ bằng tiếng Anh
ASEAN	Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á	Association of Southeast Asian Nations
CPI	Chỉ số giá tiêu dùng	Consumer Price Index
CSTK	Chính sách tài khóa	Fiscal policy
CSTT	Chính sách tiền tệ	Monetary policy
DNNVV	Doanh nghiệp nhỏ và vừa	Small and medium enterprises
Fed	Cục dự trữ liên bang Mỹ	Federal Reserve System
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội	Gross Domestic Product
IFS	Thống kê Tài chính quốc tế	International Financial Statistics
IMF	Quỹ Tiền tệ Quốc tế	International Monetary Fund
NHNN	Ngân hàng Nhà nước	The State bank of Vietnam
NHTM	Ngân hàng thương mại	Commercial banks
NHTMCP	Ngân hàng thương mại cổ phần	Joint stock commercial banks
NHTMNN	Ngân hàng thương mại nhà nước	State owned commercial banks
NHTW	Ngân hàng Trung ương	Central bank
NIM	Tỷ lệ lãi biên	Net interest margin
ROA/ROAA	Tỷ suất sinh lời trên tổng tài sản	Return On Assets/average assets
ROE/ROAE	Tỷ suất sinh lời trên vốn chủ sở hữu	Return On Equity/average equities
SVAR	Mô hình véctor tự hồi quy cấu trúc	Structural Vector Autoregression
TCTD	Tổ chức tín dụng	Credit institutions
TSBĐ	Tài sản bảo đảm	Collateral
TTLNH	Thị trường liên ngân hàng	Interbank market
TTS	Tổng tài sản	Total assets
USD	Đô la Mỹ	United State dollar
VAMC	Công ty quản lý tài sản của các tổ chức tín dụng Việt Nam	Vietnam Asset Management Company
VAR	Mô hình véctor tự hồi quy	Vector Autoregression
VĐL	Vốn điều lệ	Chartered capital
VND	Việt Nam đồng	Vietnamese dong

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1: Mục tiêu và thực hiện chỉ tiêu lạm phát và tăng trưởng kinh tế Việt Nam.....	65
Bảng 2.2: Hoạt động nghiệp vụ thị trường mở.....	72
Bảng 2.3: Phân rã phương sai.....	87
Bảng 2.4: Tỷ lệ DPRR/dư nợ và DPRR/nợ xấu của hệ thống NHTM ASEAN và Việt Nam	120
Bảng 2.5: Phân rã phương sai của GDP và CPI khi có kênh tín dụng và khi không có kênh tín dụng.....	142

DANH MỤC HÌNH VẼ

Hình 1.1: Cơ chế khuếch đại ảnh hưởng của CSTT	29
Hình 1.2: Cơ chế truyền tải CSTT qua kênh bảng cân đối tài sản	33
Hình 1.3: Cơ chế truyền tải CSTT qua kênh khả năng cấp tín dụng.....	35
Hình 2.1: Tăng trưởng kinh tế Việt Nam theo ngành.....	55
Hình 2.2: Hệ số ICOR của Việt Nam và một số quốc gia trong khu vực	56
Hình 2.3: Hệ số ICOR theo thành phần kinh tế.....	56
Hình 2.4: Tăng trưởng kinh tế của Việt Nam, một số nước trong khu vực, khu vực ASEAN - 5 và thế giới.....	59
Hình 2.5: Tốc độ tăng trưởng kinh tế và tỷ lệ lạm phát Việt Nam.....	66
Hình 2.6: Chênh lệch giữa kế hoạch và thực hiện chỉ tiêu lạm phát, tín dụng, và cung tiền	67
Hình 2.7: Tăng trưởng tiền cơ sở, cung tiền, và hệ số nhân tiền.....	68
Hình 2.8: Lãi suất thị trường liên ngân hàng, lãi suất huy động, và cho vay	68
Hình 2.9: Lãi suất cơ bản, lãi suất tái chiết khấu, lãi suất tái cấp vốn và tỷ lệ lạm phát....	70
Hình 2.10: Dự nợ các lĩnh vực ưu tiên	72
Hình 2.11: Tỷ giá VND/USD	76
Hình 2.12: Các chỉ tiêu đo lường tình trạng đô la hóa nền kinh tế.....	77
Hình 2.13: Tỷ lệ nợ xấu của hệ thống tổ chức tín dụng Việt Nam.....	82
Hình 2.14: Tỷ lệ nợ xấu hệ thống ngân hàng Việt Nam và ASEAN.....	82
Hình 2.15: Hàm phản ứng của độ lệch sản lượng trước cú sốc cung tiền trong các mô hình VAR cơ bản và VAR có kênh truyền tải	86
Hình 2.16: Hàm phản ứng của chỉ số giá tiêu dùng trước cú sốc cung tiền trong các mô hình VAR cơ bản và VAR có kênh truyền tải	86
Hình 2.17: Mức độ giải thích của cung tiền trong sự biến động của các chỉ tiêu tiền tệ ...	89
Hình 2.18: Số lượng các tổ chức tín dụng theo loại hình	90
Hình 2.19: Tỷ trọng tín dụng trên TTS của hệ thống NHTM Việt Nam và ASEAN	91
Hình 2.20: Tỷ lệ nợ xấu của hệ thống TCTD Việt Nam theo loại hình	92
Hình 2.21: Tỷ lệ nợ xấu của hệ thống ngân hàng các nước khu vực ASEAN và thang đo của Moody's	93
Hình 2.22: Tỷ lệ vốn ngắn hạn cho vay trung dài hạn, tín dụng/nguồn vốn huy động của NHTMNN.....	94
Hình 2.23: Tỷ lệ vốn ngắn hạn cho vay trung dài hạn, tín dụng/nguồn vốn huy động của NHTMCP.....	94
Hình 2.24: Lãi suất bình quân liên ngân hàng qua đêm và 1 tháng	94
Hình 2.25: Tỷ trọng nguồn vốn có tính chất ngắn hạn và dễ bị rút ra của hệ thống ngân hàng các nước khu vực ASEAN và thang đo của Moody's	95
Hình 2.26: Tỷ trọng tài sản có tính thanh khoản cao của hệ thống ngân hàng các nước khu vực ASEAN và thang đo của Moody's	96

Hình 2.27: Tỷ lệ ROA và ROE của nhóm NHTMNN	97
Hình 2.28: Tỷ lệ ROA và ROE của nhóm NHTMCP	97
Hình 2.29: Tỷ lệ lợi nhuận trên tài sản hữu hình của hệ thống ngân hàng các nước khu vực ASEAN và thang đo của Moody's	98
Hình 2.30: Mối quan hệ giữa lợi nhuận và rủi ro của hệ thống ngân hàng các nước khu vực ASEAN.....	99
Hình 2.31: Đòn bẩy tài chính và hệ số an toàn vốn của nhóm NHTMNN	100
Hình 2.32: Đòn bẩy tài chính và hệ số an toàn vốn của nhóm NHTMCP	100
Hình 2.33: Tỷ lệ vốn chủ sở hữu trên tổng tài sản của hệ thống ngân hàng các nước khu vực ASEAN.....	101
Hình 2.34: Tỷ lệ khả năng chi trả lãi vay của doanh nghiệp.....	105
Hình 2.35: Tỷ lệ sinh lời trên doanh thu của doanh nghiệp	105
Hình 2.36: Tỷ lệ ROA của doanh nghiệp	105
Hình 2.37: Tỷ lệ ROE của doanh nghiệp	105
Hình 2.38: Hệ số khả năng thanh toán ngắn hạn của doanh nghiệp.....	107
Hình 2.39: Hệ số khả năng thanh toán nhanh của doanh nghiệp	107
Hình 2.40: Tăng trưởng GDP và GDP lĩnh vực xây dựng	108
Hình 2.41: Tỷ trọng tín dụng ngân hàng trong tổng nguồn vốn của doanh nghiệp.....	109
Hình 2.42: Quy mô thị trường tín dụng và trái phiếu so với GDP	110
Hình 2.43: Năng suất lao động bình quân của một lao động	111
Hình 2.44: Quy mô dự trữ và vay NHNN của hệ thống NHTM.....	113
Hình 2.45: Tốc độ tăng trưởng tín dụng và tốc độ tăng trưởng dự trữ một số NHTM	114
Hình 2.46: Tỷ trọng cho vay trong TTS và tỷ trọng dự trữ trong TTS một số NHTM....	114
Hình 2.47: Tỷ lệ tín phiếu Ngân hàng Nhà nước và các khoản đầu tư, cho vay Chính phủ trên dư nợ cho vay đối với nền kinh tế.....	116
Hình 2.48: Lãi suất trái phiếu Chính phủ các kỳ hạn	116
Hình 2.49: Tỷ trọng nợ nhóm 2, 3, 4, 5 trong tổng dư nợ một số NHTM	117
Hình 2.50: Tỷ trọng đầu tư chứng khoán trong TTS một số NHTM	117
Hình 2.51: Tỷ trọng tài sản có tính thanh khoản cao trước và sau khi trừ đi các khoản vay NHNN và các TCTD trong TTS một số NHTM.....	119
Hình 2.52: Tỷ trọng dư nợ trung và dài hạn trong tổng dư nợ một số NHTM.....	119
Hình 2.53: Tốc độ tăng trưởng GDP và tỷ lệ nợ xấu.....	120
Hình 2.54: Tỷ lệ nợ quá hạn và tỷ lệ nợ xấu một số NHTM.....	121
Hình 2.55: Tỷ lệ dự phòng rủi ro trên dư nợ và nợ xấu một số NHTM	121
Hình 2.56: Tỷ lệ cho vay trên đi vay trên TTLNH của hệ thống NHTM Việt Nam và ASEAN.....	122
Hình 2.57: Tỷ trọng tiền gửi và vay TCTD khác, nợ NHNN và phát hành GTCG trong tổng nợ phải trả một số NHTM	124
Hình 2.58: Tỷ trọng cho vay và đi vay trên TTLNH trong TTS một số NHTM	124
Hình 2.59: Quy mô cho vay, đi vay và cho vay ròng trên TTLNH một số NHTM.....	125
Hình 2.60: Tăng trưởng vốn tự có và đóng góp của VDL vào tăng trưởng vốn tự có của hệ	

thông NHTMNN.....	126
Hình 2.61: Tăng trưởng vốn tự có và đóng góp của VDL vào tăng trưởng vốn tự có của hệ thống NHTMCP	126
Hình 2.62: Tỷ trọng thu nhập lãi ròng và thu nhập hoạt động khác trong tổng thu nhập của NHTM Việt Nam.....	127
Hình 2.63: Tỷ trọng thu nhập lãi ròng và thu nhập hoạt động khác trong tổng thu nhập của hệ thống NHTM ASEAN	127
Hình 2.64: Tỷ lệ lãi biên và lợi nhuận sau thuế trên TTS	127
Hình 2.65: Tỷ lệ lãi biên và lợi nhuận sau thuế trên TTS ngân hàng Việt Nam và ASEAN	127
Hình 2.66: Tỷ lệ chi phí trên thu nhập của hệ thống NHTM ASEAN và Việt Nam	128
Hình 2.67: Tỷ lệ vốn chủ sở hữu trên TTS một số NHTM	129
Hình 2.68: Tỷ trọng thu nhập lãi và thu nhập lãi ròng trong tổng thu nhập và thu nhập ròng.....	129
Hình 2.69: Tỷ lệ NIM và ROAA một số NHTM	130
Hình 2.70: Tỷ lệ ROAE một số NHTM	130
Hình 2.71: Tăng trưởng tín dụng, cung tiền và lãi suất cho vay	131
Hình 2.72: Tăng trưởng tín dụng và tiêu dùng cuối cùng	132
Hình 2.73: Chỉ số niềm tin người tiêu dùng	132
Hình 2.74: Chỉ số tiêu thụ sản phẩm ngành chế biến chế tạo và tồn kho ngành chế biến chế tạo	133
Hình 2.75: Chỉ số mua hàng nhà sản xuất	133
Hình 2.76: Tăng trưởng tín dụng và tài sản cố định.....	133
Hình 2.77: Tăng trưởng tín dụng, cung tiền và GDP	134
Hình 2.78: Tăng trưởng tín dụng, cung tiền và lạm phát	134
Hình 2.79: Hàm phản ứng của GDP trước cú sốc lãi suất.....	139
Hình 2.80: Hàm phản ứng của CPI trước cú sốc lãi suất	139
Hình 2.81: Hàm phản ứng của lãi suất trước cú sốc GDP.....	140
Hình 2.82: Hàm phản ứng của lãi suất trước cú sốc CPI	140
Hình 2.83: Hàm phản ứng của lãi suất trước cú sốc tín dụng	141
Hình 2.84: Hàm phản ứng của lãi suất trước cú sốc tỷ giá.....	141
Hình 2.85: Hàm phản ứng của GDP trước cú sốc lãi suất khi có kênh tín dụng và khi không có kênh tín dụng	141
Hình 2.86: Hàm phản ứng của CPI trước cú sốc lãi suất khi có kênh tín dụng và khi không có kênh tín dụng	141
Hình 3.1: Tỷ lệ trái phiếu Chính phủ và doanh nghiệp trên GDP một số quốc gia	149
Hình 3.2: Tỷ lệ tín dụng trên GDP một số quốc gia.....	150
Hình 3.3: Trở ngại chủ yếu đối với hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp ..	180
Hình 3.4: Các kiến nghị của doanh nghiệp đối với Chính phủ nhằm hỗ trợ doanh nghiệp trong thời gian tới	181